

מבוי שהוא גבוה פרק ראשון עירובין יג.

עין משפט גב מוצה

עב א ב מיי פ"א מהל' מפליג הלכה ד ופ"ג מהלכות סוטה הלכה ח ופ"ד חס הלכה ט סגן עשין גז דה טו"ש ע"ד פי' רעה סעיף 1:
עב ג מיי פ"ג מהלכות סוטה הלכה ח ופ"ד הלכה ד והלכה יא סגן חס:
עד ד מיי פ"ג מהלכות גירושין הלכה ז סגן חס עשין כ טו"ש ע"ה פי' קול סעיף 3:
רבינו חננאל

רבינו חננאל

א"ר עקיב על זה ועל זה חתקו, פ"ב על העמבוי שיש [ב]ארכו מר' אבות ולמעלה ובין על מבוי שהוא פחות מר' אבות נחלקו בית שמאי ובית הלל, ואמרין תנא קמא סתם קאמר על כל מבוי, ור' עקיב סתם אמר על כל מבוי מה בנייהו, ופרקינן דרב אהלי [איכא בנייהו] דאמר למטה עד ארבעה, כלומר אם הוא מבוי שרוחב פתחו מארבעה טפחים ולמטה אינו צריך לא לחי ולא קורה, ולא מסיימי א"ר יהושע בן לוי כל מקום שאתה מוצא משום ר' ישמעאל א' תלמיד אחד בפני ר' עקיב, אינו אלא ר' מאיר ששימש את ר' ישמעאל ואת ר' עקיב, דתניא א"ר מאיר כשהייתי קוננתם לתוך הדיו, עקיב אסרו עלי, אינו והאמרי משימי דרי"מ כשהייתי למד תורה אצל ר' קננתם לתוך הדיו, עקיב אסרו עלי, אינו והאמרי משימי דרי"מ כשהייתי למד תורה אצל ר' עקיב, וכשבאתי אצל ר' עקיב אסרו עלי, אינו והאמרי משימי דרי"מ כשהייתי למד תורה אצל ר' עקיב, כר', ואסיקנא לא קשיא מעיקרא אתא קמיה דר' עקיב, כיון דלא [איכא] למקם אליביה, אתא תנאי ר' יהוד' אומר [ר'] מאיר היה אומר לכל מטילין קננתם, חוץ מפרשת סוטה שבמקדש, מפני שצריך למוחקק.

על זה ועל זה נחלקו. לא שייך לומר הכא טעמיה דז"ש אלא לאשמעינן דכיון דלמחר מ"ק לא נחלקו דבין הוא שיש לו להשיב ולומר נחלקו: ולא מסיימי. לא שייך כאן תנא דמתרא לטפוי קמתי כיון דליכא תנא דלפסקיה: א"ר חננאל בן אבא הוה אבא לפרש כמו בשאר דוכתי לידע אם ידעו להשיב על דבריו דמאחר שאמר שלא אמר ר' ישמעאל דבר זה מעולם היו יודעים שלא אמר ר' כי אם לשבחו: **קננתם.** פירש הקונטרס אדרמני"ט ורש"ס פירש דקננתם היא קרקע ירוקה שקוין אותה וידרו"ל וכן צערוך ור"מ נמי פוסק כן בתיוקן ספר תורה דמותר לתם אדרמני"ט לתוך הדיו לנספר תורה לכולי עלמא דלאו היינו קננתם ולא"מ דמסכת נדה (ד' יט.) תנן שחור כחרת ומפרש חס חרתא דלושכפי וצ"ב דגישין (ד' יט.) קאמר דקננתם הוא חרתא דלושכפי חס כן משמע שהוא שחור ואילו וידרו"ל ירוקה היא דומה לזוכית ועל זה חס זוכית נקראת וידרו"ל ולפי' הקונטרס תנא ור"מ מפרש דלמחר שטותיניס אמות יפה לתת לתוך הדיו או היא משחרת: **אן מייתר אות אחת.** כמו צראשית צרא צללו וצרינו מאיר קבל מרבותיו כמו הוה על הוה (ימוקל 1) שהטיל יו"ד על האחרון:

ר"ע אומר על זה ועל זה נחלקו בו: ר"ע היינו תנא קמא איכא בנייהו (ב) דרב אחלי ואיתימא רב יחיאל ולא מסיימי תניא אמר ר"ע לא אמר ר' ישמעאל דבר זה אלא אותו תלמיד אמר דבר זה והלכה כאותו תלמיד דבר זה גופה קשיא אמרת לא א"ר ישמעאל דבר זה אלמא לית הלכתא בוותיה והדר אמרת הלכה כאותו תלמיד אמר רב יהודה אמר שמואל לא אמרה ר' עקיבא אלא (ג) לחדר בה התלמידים ור"ג בר יצחק אמר נראין איתמר א"ר יהושע בן לוי כל מקום שאתה מוצא משום רבי ישמעאל אמר תלמיד אחד לפני ר"ע אינו אלא ר"מ ששימש את ר' ישמעאל ואת ר"ע (ד) דתניא אמר ר"מ כשהייתי אצל ר' ישמעאל הייתי מטיל קננתם לתוך הדיו ולא אמר לי דבר כשבאתי אצל רבי עקיבא אסרה עלי אינו והאמר רב יהודה אמר שמואל משום ר' מאיר כשהייתי לומד אצל ר' עקיבא הייתי מטיל קננתם לתוך הדיו ולא אמר לי דבר וכשבאתי אצל ר' ישמעאל אמר לי בני מה מלאכתך אמרת לי לבלר אני אמר לי בני הוי זהיר במלאכתך שמלאכתך מלאכת שמים היא שמא אתה מחסר אות אחת או מייתר אות אחת נמצאת מחריב את כל העולם כולו אמרתי לו דבר אחד יש לי וקננתם שמו שאני מטיל לתוך הדיו אמר לי וכי מטילין קננתם לתוך הדיו והלא אמרה תורה (ה) וכתב ומוחה כתב שיכול למחות מאי קא"ל ומאי קא מוחדר ליה הכי קא"ל לא מיבעיא בחסירות וביתירות [דלא טעינא] דבקי אנא (ו) אלא אפילו מוחש לזיבוב נמי דילמא אתי ויתבי אתגיה דר"ל ומחיק ליה ומשווי ליה ר"ש דבר אחד יש לי וקננתם שמו שאני מטיל לתוך הדיו קשיא שימוש אישמוש קשיא אסרה אסרה בשלמא שימוש אישמוש לא קשיא מעיקרא אתא לקמיה דר"ע ומדלא מצי למיקם אליביה אתא לקמיה דרבי ישמעאל וגמר גמרא והדר אתא לקמיה דר"ע וסבר סברא אלא אסרה אסרה קשיא תניא רבי יהודה אומר ר"מ היה אומר * לכל מטילין קננתם לתוך הדיו חוץ מפרשת סוטה ורבי יעקב אומר משמו * חוץ מפרשת סוטה שבמקדש מאי בנייהו אמר רב ירמיה למוחקק לה מן התורה איכא בנייהו והני תנאי כי הני תנאי דתנאי * אין מגילתה כשירה להשקות בה סוטה אחרת ר' אחי בר יאשיה אמר מגילתה כשירה להשקות בה סוטה אחרת אמר רב פפא דילמא לא היא עד כאן לא קאמר ת"ק התם אלא כיון דאיניתיק לשום רחל תו לא הדרא מינתקא לשום לאה (ז) אבל גבי תורה דסתמא מיכתבא הכי נמי דמוחקין אמר רב נחמן בר יצחק דילמא לא היא עד כאן לא קאמר רבי אחי בר יאשיה התם אלא דאיכתוב מיהת לשום סוטה בעולם אבל גבי תורה דלהתלמד כתיבא הכי נמי דלא מחקינן ולית ליה לרבי אחי בר יאשיה הא דתנן (ח) דכתב [גט] לגרש אתו ונמלך

תניא דמי שחזו (טס ד' עב.) כתב סופר לשמה וחתמו עדים לשמה ונתנו לה הרי הוא פסול עד שישמעו קולו שאמר לסופר כתוב ולעדים חתמו והתם פסול משום דלא חשיב לשמה ולא משום דזענין שליחות כתיבה דהא סוף פ"ב דגישין (ד' כג.) מכשירים כתיבת ח"ש בגדול עומד על גביו אע"ג דלאו בני שליחות נינהו וי"ל דלעולם חשיב לשמה והתם פסול מדרבנן וגבי סוטה לא שייך לתקן מדרבנן א"ר בוןא דאין הכהן שעליו לכתוב מקפיד חס יכתוב שום אדם לשמה שלא ברשותו ומסתמא יחא ליה אלג גבי גט נפסול לא ניחא ליה לבעל: עשייה

רבי עקיבא היינו ס"ק. דקתניי) הכשר מצוי ז"ש אומרים כו' ולא מפליג בין קצר לרחב: דרב אחלי. מצוי פחות מארבעה טפחים חד מנייהו אית ליה דארבעה ומארבעה ולמעלה פליגי אבל פחות מארבעה אין צריך כלום: ולא מסיימי. הי מנייהו אית ליה דרב אחלי והיינו דלמחר לעיל [ב]. דרב אחלי גופיה תנאי היא: לא רבי ישמעאל אמר דבר זה. מוחזק אני בו שהוא חס ומעולם לא אמר דבר זה: לא אמרה רבי עקיבא. להאי הלכה כאותו תלמיד אלא למדך את התלמידים שישימו לבם לתורה ויאמרו פלפול איסמ. נראין דברי אותו תלמיד: **קננתם.** אדרמני"ט: אסרה עלי. ולקמן מפרש: מחסר אום אהת. וה' אליהם אמת חס מחסר אל"ף הרי אהת מחריב. וידבר ה' חס מוסקיף אות אחת ותכתוב וידברו נמלאת מחריב: דבר אחד יש לי. לקמן מפרש מאי קמהדר ליה: כפז שיכול למחות. וקננתם רישומו יכר מאד: מאי קאמר ליה. רבי ישמעאל: ומאי קא מוחדר ליה. רבי מאיר. אומר ליה על חסר ויתר ומהדר ליה קננתם יש לי: קשיא שימוש אישמוש. דקאמר לעיל קמיה רבי ישמעאל שימש מחילה והכא תני איפכא: רבי עקיבא היה חריף טובא ולא מצי ר' מאיר למיקם אליביה: וגמר גמרא. משניות שקיבל מרבותיו: וגמר אפא לקמיה דרבי עקיבא. שהיה חרדי לפלפל ולקדק במה שלמד להשיב תשובות ומשניות אפילו בספר תורה דקסדר חס צא לתמוך לה מן התורה מוחק: שצמקד. מגילה של כל סוטה וסוטה (ט) אין מגילתה כשירה נו'. סוטה שנתכזה מגילתה ואמרה טמאה אני ופטורה אין מגילתה כשירה לקוטה אחרת אלמא כתיבה לשמה זענין וה"ה נמי דאין מוחקיין לה מן התורה: ונמלך

שימוש אישמוש קשיא אסרה אסרה בשלמא שימוש אישמוש לא קשיא מעיקרא אתא לקמיה דר"ע ומדלא מצי למיקם אליביה אתא לקמיה דרבי ישמעאל וגמר גמרא והדר אתא לקמיה דר"ע וסבר סברא אלא אסרה אסרה קשיא תניא רבי יהודה אומר ר"מ היה אומר * לכל מטילין קננתם לתוך הדיו חוץ מפרשת סוטה ורבי יעקב אומר משמו * חוץ מפרשת סוטה שבמקדש מאי בנייהו אמר רב ירמיה למוחקק לה מן התורה איכא בנייהו והני תנאי כי הני תנאי דתנאי * אין מגילתה כשירה להשקות בה סוטה אחרת ר' אחי בר יאשיה אמר מגילתה כשירה להשקות בה סוטה אחרת אמר רב פפא דילמא לא היא עד כאן לא קאמר ת"ק התם אלא כיון דאיניתיק לשום רחל תו לא הדרא מינתקא לשום לאה (ז) אבל גבי תורה דסתמא מיכתבא הכי נמי דמוחקין אמר רב נחמן בר יצחק דילמא לא היא עד כאן לא קאמר רבי אחי בר יאשיה התם אלא דאיכתוב מיהת לשום סוטה בעולם אבל גבי תורה דלהתלמד כתיבא הכי נמי דלא מחקינן ולית ליה לרבי אחי בר יאשיה הא דתנן (ח) דכתב [גט] לגרש אתו ונמלך

תניא דמי שחזו (טס ד' עב.) כתב סופר לשמה וחתמו עדים לשמה ונתנו לה הרי הוא פסול עד שישמעו קולו שאמר לסופר כתוב ולעדים חתמו והתם פסול משום דלא חשיב לשמה ולא משום דזענין שליחות כתיבה דהא סוף פ"ב דגישין (ד' כג.) מכשירים כתיבת ח"ש בגדול עומד על גביו אע"ג דלאו בני שליחות נינהו וי"ל דלעולם חשיב לשמה והתם פסול מדרבנן וגבי סוטה לא שייך לתקן מדרבנן א"ר בוןא דאין הכהן שעליו לכתוב מקפיד חס יכתוב שום אדם לשמה שלא ברשותו ומסתמא יחא ליה אלג גבי גט נפסול לא ניחא ליה לבעל: עשייה

(א) [לעיל ב.]. (ב) דרכוטה פ"ט, ג. (ד) [סוטה ח.]. (ה) ומהר"ם אומר שצוהי בורה ממנו להבי ק"ל קננתם יש לי ולכא לנתק פ"ב וכתב נתנן (ו) ואין לתקן פ"ב וכתב נתנן דכתיבה זענין שליחות כל משום דמסתמא איירי קרא סבל אדם יכול לגרש את אשתו ואפי' דיו קטועות [פ"ג]. (ז) גישין דר. סוטה כ. (ח) ז"ל דמסתמא דקמיה (ט) כפי"ט: סוף: היתה מנויה סס. (י) אלא לשבחו אלף כמו שפירש הקונטרס כפי"ט א"ר ר"ל וצ"ה וצ"ה ט"ו הלכה לנראין כיון דלשבו אומר כן חס אמר הלכה מה נראה שבו יומר [פ"ג]. (ט) וכן כתב מוס' דגישין יט. ואפשר דבגמרא היה כתוב אלג לפניו חס לא נמלך.

תורה אור השלם
1. וכתב את האלהת האלהת הבדן בספר וקוקה אל מי הקריב: במדבר ב כג
לעזי רש"י
אדרמני"ט. צב שחר.

מוסף רש"י
בלבר. סופר (סוטה ב.). שמא אתה מחסר אות אחת. נהן א' ויה' אליהם אמת [י"ח] או מייתר אות אחת. כגון צראשית צללו אליהם (סוטה ב.). דבר אחד יש לי. לקמן מפרש מאי משום היא (ז) ופ"ב שיכול למחות. ור' ישמעאל סבר מוחקיין לה מן התורה ולא בני כתיבה לשמה. ואפריסת סוטה לחודה קא קפיד (טס). מאי קא"ל ומאי קא מוחדר ליה. מאי קאמר ליה ר' ישמעאל דקא מהדר ליה דבר אחר יש לי שטעה רוחם ואינו נמקק. מה ענין קננתם אל חוקרי ומור (טס). כתב לגרש את אשתו. כתב לה גט (טס ב.).